

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt V. Primos homines ante lapsum omni perturbatione vitiosoq[ue]
motu caruisse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

CAPVT V.

*Primos homines ante lapsum omni perturbatione
vitiōsq; motu caruisse.*

IN illo quippe felicissimæ suauissimæque libertatis
statu, vt nihil erat in optimè temperato corpore
quod languorem afferre, aut dolorem facere, aut gene-
rare morbum posset: ita nihil erat in animo sano opti-
mèque constituto, quod vel præter rationis imperium
moueretur, aut quod illius quidem excitatum iussu,
post tamen tanquam arbitrato suo iam insolesceret,
mentisque tranquillissimum statum perturbaret: aut
quod bene cupientē facere, in diuersum traheret atque
impelleret. Sicut enim in corpore sanitas est temperies
bona, & qualitatum quatuor velut concordia quædam
& cōmoderatio: ita animus tum demum conuenienti
sibi fruitur sanitate, cū inter ipsas eius facultates
concordia coalescit. Quas vbi pugnare inter se lucta-
riq; contigerit, tum in perturbato sic animo, vti in
corpore, sanitas esse non potest. Sanitatem enim ani-
morum positam in tranquillitate quadam constan-
tiaque, ipsi quoque philosophi rectissimè censuerunt,
omnesque perturbationes, morbos appellarunt. Nam
cū omnis perturbatio, sit animi motus, aut rationis
expers, aut rationem aspernans, aut rationi non obe-
diens: quomodo qui sic afficiatur animus, nō in mor-
bo aliquo esse videatur? Cū igitur ita constitutus est
animus, vt natura ratioque postulat; tum sanus est.
constitutus autem ita est, cū & mens subijcitur Deo,
& ipsi menti, cui totius animi regnum à natura tribu-
tum est, inferiora parēt, nulloq; turbido motu aduer-
santur. Quoniam igitur hominem rectum, sicuti scri-
ptum est, eoque ipso integrum & sanum, omnium
opifex Deus condidit: perspicuum est pacata in illo
hæc trāquillaque fuisse; nec illam existisse in eo rixam
partium;

Lib. 3. Tuscul.

partium, de qua scriptum est, Caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem. Et enim si propterea se conqueritur Apostolus infelicem esse, quòd auersos à ratione & lege Dei carnis motus pateretur; procul sit vt in tantæ beatitudinis loco, fuisse tantum infelicitatis opinemur. Nec igitur illarum fuissent affectiones, quæ ex mali vel impendentis vel præsentis opinione oriuntur. velut timor & dolor, seu tristitia. quis enim dici beatus possit qui vel mali timeat aliquid quod impendere sibi putet, aut in mœrore sit, quia id sibi accidisse arbitretur? Quid autem vel timere vel dolere poterant illi homines, inquit Augustinus, in tantorû tanta affluëtia bonorû, vbi nec mors metuebatur, nec vlla corporis mala valetudo: nec inerat quicquã, quod carnẽ animũmve feliciter viuentis offenderet? Est aliud affectionum genus, quæ boni opinionẽ sequũtur. Altera lætitia & gaudiũ ex opinione boni præsentis: Altera spes & cupiditas ex boni absentis opinione. Quãquam autẽ ille status iis omnino caruisset affectionibus, quæ opinione mali gignuntur: non quòd vitiosos malõsve faciant, cum nec Christus Dominus earum fuerit expers; sed quia faciant miseros, nec beatitudinis sedi conueniant: tamen posteriores quæ ex opinatis oriuntur bonis, saltem non turbidas & immoderatas, non exclusisset. Non enim illic elata illa & gestiens futilisquẽ lætitia fuisset, aut libido & ardens auidaquẽ cupiditas, quæ sit immoderata appetitio opinati magni boni, rationi non obtemperans. Sed neque amor & gaudium propter tantorum præsentiam bonorum, neque desiderium & spes, propter tranquillam expectationem bonorum æternorum, ab illius sede felicitatis abfuissent. Fuisset enim cõiugum inter ipsos fida sinceraquẽ societas, & amor mutus, atque ex hoc amore grande gaudium, inquit Augustinus, non desistete quod amabatur ad fruendum. Nam

Lib. 14. de ciuit. Dei, c. 11.

vri om.

vti omnino non dolere, tantisper dum hoc in loco calamitatum plenissimo versamur, non sine magna mercede contingit immanitatis in animo, ac stuporis in corpore: ita in illo tantæ felicitatis loco non gaudere, quis nisi stupidus, magni stuporis esse negauerit? Illa igitur quæ Græcè apathia dicitur, quæ si Latinè posset, impassibilitas diceretur, si sic intelligenda est, vt sine his affectionibus vitatur, quæ contra rationem accidunt mentemque perturbant; bona planè & maximè optanda est, vitæque illius erat. Verùm si illa apathia dicenda est, cùm animum omnino contingere non potest vllus affectus, quis hunc stuporem non iudicet omnibus vitiis esse peiorem? Itaque primi illi homines si optabilem sui status integritatem conseruassent, non quidem affectionibus seu passionibus istis caruissent; sed eas rectas, quòd esset amor ipsorum rectus, & rationi obtemperantes habuissent. At in nobis rationis iudicium sæpenuerò præueniunt, animique serenitatem tanquam exorta tempestate, densius obnubilant, quietemque perturbant: nec reprimi commotæ semel, pro voto possunt. Quod si status ille neque immoderatam ex vllius præsentia boni latitiam, neque ardentius quàm par sit, absentis boni desiderium admisisset: multo profectò minus vitiosos ex genere suo pati potuisset affectus; quos nò modò ne effluant modumque suum excedant, regi, sed & euelli radicitus, ne omninò insint, atque frenari & cohiberi necesse est, ne ad illa rapiant quæ perpetrari lex vetat. Nullus igitur tum iracundus aut inuidus, libidinosus aut intemperans esse omnino potuisset. Nam ipsi quoque philosophi, sed ex eorum numero qui ad veritatem propiùs accesserunt, iram atque libidinem, vitiosas animi partes esse confessi sunt: eo quòd turbidè atque inordinatè mouerentur ad ea etiam, quæ perpetrari sapientia non vetat: ideoque opus habere moderatrice

mente

*Vide August.
lib. 14. de ci-
uit. Det. c. 19.*

mente atque ratione. quam partē animi tertiam, velut in arce quadam ad istas regendas perhibent collocatam: ut illa imperante, his seruentibus, possit in homine iustitia ex omni parte conservari. hinc cum dixisset ille, *Ira furor brevis est*: adiunxit præceptum, quo iuberet omnes istiusmodi pœnitendas affectiones cohiberi. — *animum, inquit, rege, qui nisi paret,*

Imperat: hunc frenis, hunc tu compesce catena.

Hæ partes igitur, quas & in homine sapiente ac temperante fatentur esse vitiosas, in Paradiso ante peccatum vitiosæ non erant. Non enim contra rectam voluntatem ad aliquid mouebantur, ut necesse esset earum ratione tanquam frenis regētib; reuocari atque compesci. Quòd proinde nunc ita mouentur, etiam in ijs qui temperanter & iustè pieque viuunt, ut freno sit opus; non est profectò sanitas ex natura, sed languor ex culpa, magnumque argumentum amissæ libertatis. Quo magis mirandum est, à nonnullis in dubium reuocari, in quo primi hominis tranquillitas & beata illa pax constituta fuisset: utrum in eo quòd caro aduersus spiritum nihil concupisceret; an verò in eo quòd voluntas sine vlla tristitia & difficultate, intra rectę rationis limites sese contineret, quantumcunque interim caro, illa improbante atque renitente, sollicitaret in diuersum. Fieri enim in primis nullo modo potest, ut menti bene constitutæ nō triste molestumque sit, si pars inferior, contra rectam voluntatem, vllam in rem moueatur. Quid enim aliud quàm animi distractio quædam est bellumque intestinum, si videlicet aliorsum caro concupiscendo rapiat, aliò mens reuocet meliora proponens? si carnis motibus atque insultibus mens inuicta resistat, & huius illa iudicium ac gubernacula, suis obiectis delectata, repudiet? hæc igitur non esse menti tristitia molestaque poterunt? Est præterea prauum hoc, neque cum plena rectitudine potest consistere,

Horat. lib. 1.
epist. Epist. 2.

stere, vt is appetitus quem rationi penitus vt seruum natura subiecit, quasi suo pte nutu ad aliquid moueatur atque effrenatè feratur. Quis enim paterfamilias, non ita malit familiã suam esse constitutam, vt neque faciant quidquam serui aut filij eius iniussu; & si quid iussi sunt aut permissi facere, inde quoque pro ipsius arbitratu decedant? Carere igitur animus ille curuitate non potest, vbi appetitus inferior non ad nutum rationi ac menti obsecundat, vt neque priùs quàm ratio dictauerit, neque aliud quidquam, neque vehementiùs quàm illa velit, suo motu persequatur. Iam si appetitus ille propositæ voluptatis inescatus illecebris ad illicita feratur (quod in procliui sanè est, si suo quodam arbitratu ac impulsu moueatur, non audito priùs acceptoque rationis imperio) potèstne id non vitioso, turpique ac detestando motu fieri? Quæ res si in homine primo contra rectam sanctamque voluntatem contigisset; quònam obsecro modo non aliqua ex eo nasci potuisset offensio? Quisquis etenim verus est diuinæ legis amator, non id modò cauet ne ab illa discedat: verumetiam quantum eniti potest id agit, ne subditus quisquam eidem aduersetur. quod si minus fuerit affectus, habere se putat vnde doleat atque lamentetur. Primæ igitur illius integritatis statum si animo volumus intueri, non ignorantiam modò & errorem voluntatisque vitia debemus ab homine seiungere: verumetiam turbidos omnes animi motus, & non obtemperantes iudicio rationis affectiones. neque enim aliter recta omnia & pacata tranquillaque & læta esse potuissent: id quod ille tamen beatitudinis locus postulabat. Sed neque iustitiæ sua plenitudo omni modo constitisset, quæ cum numeris omnibus est absoluta, legi quoque mentis aduersos concupiscentiæ motus exturbat. Sic enim breuiter Augustinus: Primorum hominũ, inquit, prima iustitia fuit, obedire Deo: & hanc

Lib. 2. de peccat. merit. & remiss. cap. 12.

*Lib. 2. de vita
contempl. c. 18.*

& hanc in membris aduersus legem mentis suæ, legem concupiscentiæ non habere. Quid igitur, ait diuus Prosper, illo homine felicius, cui erat orbis subiectus, nullus infestus, liber animus, visibilis Deus?

CAPVT VI.

Pro diuerso hominum statu varia esse virtutum officia.

*Lib. 1. in Ioan.
cap. 9.*

NEQUE verò propterea quatuor illi homini de-
fuere virtutes, è quibus bonæ vitæ & honesta
officia vniuersa ducuntur (dico Prudētiā, Iustitiā,
Fortitudinē & Temperātiā) qui non tempore, in-
quit Cyrillus, sicuti nos, prudētiā didicit: sed statim
à sui creatione perfectè sapiens fuit, ideoque omni
perfectè genere virtutum instructus. Cæterum eæ vir-
tutes non in iisdem omnino, quibus nunc officiis, ver-
sata fuissent. nam neque iniurias iustitia propulsasset,
vbi nec miseris, qui nulli tunc existissent, opitulata
fuisset misericordia; neque aut timiditatem erexisset
fortitudo, aut iracundiam mansuetudo refrenasset, aut
libidinē & ingluuiem cohibuisset temperantia. Non
prudētia vitasset insidias: non se pietas prophanis er-
roribus obieciisset: nulla fuisset illic pœnitudo, vbi de-
lictum nullum: aut erubescētia & pudor, vbi nihil
turpe designaretur. Virtutum officia aut in pietate er-
ga Deum, aut in charitate erga proximos, aut in re-
gendis animi corporisque partibus, cōstituta fuissent.
In his porrò omnibus exequendis, summa facultas &
iucunda facilitas affuisset: neque quicquam omnino
visum difficilius aut acerbius, quàm à diuina lege dis-
cedere. Non igitur propterea vacuus fuisset ille status
virtutibus, quòd non iisdem omni ex parte quibus
nunc officiis sese prodidissent. Sunt enim officia vir-
tutum, temporibus quæque suis congruentia. nam &
in illa beata immortalitate, quis dubitet Christi regnū
quatuor illas commemoratas virtutes complexurum
esse?